

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

17. září 2020*

„Řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v občanských věcech – Příslušnost ve věcech vyživovacích povinností – Nařízení (ES) č. 4/2009 – Článek 3 písm. b) – Příslušnost soudu místa, v němž má oprávněný z výživného obvyklé místo pobytu – Regresní žaloba podaná subjektem veřejné správy, na nějž přešly nároky oprávněného z výživného“

Ve věci C-540/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) ze dne 5. června 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 16. července 2019, v řízení

WV

proti

Landkreis Harburg

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal, předsedkyně senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci soudce třetího senátu, L. S. Rossi (zpravodajka), F. Biltgen a N. Wahl, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za německou vládu J. Möllerem, M. Hellmannem, U. Bartlem a E. Lankenauem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu L. Aguilera Ruizem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi M. Wilderspinem a M. Heller, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. června 2020,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. 2009, L 7, s. 1).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi WV, jenž má bydliště ve Vídni (Rakousko), a Landkreis Harburg (okres Harburg, Německo) (dále jen „subjekt jednající jako navrhovatel) ve věci úhrady pohledávky výživného svědčící matce WV, jež má bydliště v Německu a jejíž nároky na tento subjekt přešly ze zákona.

Právní rámec

Unijní právo

Bruselská úmluva

- 3 Článek 2 první pododstavec Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění následných úmluv o přistoupení nových členských států k této úmluvě (dále jen „Bruselská úmluva“), uvádí:

„Nestanoví-li tato úmluva jinak, jsou osoby, které mají bydliště na území některého smluvního státu, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto smluvního státu.“

- 4 Článek 5 bod 2 Bruselské úmluvy stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého smluvního státu, může být v jiném smluvním státě žalována:

[...]

- 2) ve věcech týkajících se výživného u soudu místa, kde má oprávněná osoba k výživě bydliště nebo místo obvyklého pobytu“.

Haagský protokol

- 5 Haagský protokol ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti byl schválen jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2009/941/ES ze dne 30. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 331, s. 17) (dále jen „Haagský protokol“).

- 6 Článek 3 tohoto protokolu, nadepsaný „Obecné pravidlo pro rozhodné právo“ stanoví:

„1. Vyživovací povinnosti se řídí právem státu, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, nestanoví-li tento protokol jinak.

2. V případě změny místa obvyklého pobytu oprávněného se použije právo státu, v němž má oprávněný nové místo obvyklého pobytu, a to od okamžiku takové změny.“

- 7 Článek 10 Haagského protokolu stanoví, že právo subjektu veřejné správy domáhat se náhrady plnění poskytnutého oprávněnému namísto výživného se řídí právním řádem, jemuž daný subjekt podléhá.

Nařízení č. 4/2009

8 Body 8, 9, 10, 11, 14, 15, 44 a 45 odůvodnění nařízení č. 4/2009 zní takto:

„(8) V rámci Haagské konference o mezinárodním právu soukromém se [Evropské] [s]polečenství a jeho členské státy zúčastnily jednání, jež vyústila dne 23. listopadu 2007 v přijetí [...] [Haagského protokolu]. V tomto nařízení by proto mělo být přihlédnuto k [tomuto] [...] [nástroji].

(9) Oprávněný z výživného by měl mít možnost snadno dosáhnout v jednom členském státě rozhodnutí, které bude automaticky vykonatelné v jiném členském státě bez dalších formalit.

(10) Aby bylo možno dosáhnout tohoto cíle, je vhodné vytvořit nástroj Společenství v oblasti vyživovacích povinností, jež by shrnoval ustanovení o kompetenčních sporech, kolizní normy a ustanovení o uznávání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí, o právní pomoci a o spolupráci mezi ústředními orgány.

(11) Působnost tohoto nařízení by měla zahrnout všechny druhy vyživovacích povinností vyplývajících z rodinných vztahů, rodičovství, manželství či švagrovství, aby tak bylo možno zajistit rovné zacházení se všemi oprávněnými z výživného. Pro účely tohoto nařízení by měl být pojem ‚vyživovací povinností‘ vykládán samostatně.

[...]

(14) Je vhodné v tomto nařízení stanovit, že pro účely návrhu na uznání a výkon rozhodnutí vydaného ve věcech vyživovacích povinností zahrnuje pojem ‚oprávněný‘ subjekty veřejné správy, které jsou oprávněny jednat namísto osoby, pro niž se žádá výživné, nebo požadovat uhrazení dávek poskytovaných oprávněnému jako výživné. Vystupuje-li v tomto postavení orgán veřejné moci [subjekt veřejné správy], měl by mít nárok na stejné služby a na stejnou právní pomoc jako oprávněný.

(15) Aby bylo možno chránit zájmy oprávněných z výživného a umožnit řádný výkon spravedlnosti v rámci Evropské unie, měla by být upravena pravidla o příslušnosti, která vyplývají z nařízení [Rady] (ES) č. 44/2001 [ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42)]. Okolnost, že odpůrce má místo obvyklého pobytu ve třetím státě, by již neměla vylučovat uplatňování pravidel Společenství o soudní příslušnosti a napříště by již neměla být dána možnost odkázat na pravidla o soudní příslušnosti v rámci vnitrostátního práva. Toto nařízení by tudíž mělo stanovit, ve kterých případech může soud členského státu uplatnit svou podpůrnou příslušnost.

[...]

(44) Toto nařízení by mělo změnit nařízení [č. 44/2001] nahrazením příslušných ustanovení uvedeného nařízení týkajících se vyživovacích povinností. S výhradou přechodných ustanovení tohoto nařízení by měly členské státy ode dne použitelnosti tohoto nařízení používat v oblasti vyživovacích povinností ustanovení tohoto nařízení týkající se příslušnosti, uznávání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí a o soudní pomoci namísto ustanovení nařízení [č. 44/02001].

(45) Jelikož cílů tohoto nařízení, totiž vytvoření řady nástrojů umožňujících zajistit účinné vymáhání pohledávek výživného v přeshraničních situacích, a v důsledku toho usnadnění volného pohybu osob uvnitř Evropské unie, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto

jich může být z důvodu rozsahu a účinků tohoto nařízení lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. [...]"

9 Článek 1 odst. 1 nařízení č. 4/2009 stanoví:

„Toto nařízení se použije na vyživovací povinnosti vyplývající z rodinných vztahů, rodičovství, manželství nebo švagrovství.“

10 Článek 2 tohoto nařízení stanoví:

„1. Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1) ‚rozhodnutím‘ rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností vydané soudem členského státu bez ohledu na to, jak je označeno, včetně usnesení, rozsudku, nařízení nebo příkazu k výkonu rozhodnutí, jakož i rozhodnutí o výši nákladů řízení vydaného soudním úředníkem. Pro účely kapitol VII a VIII se ‚rozhodnutím‘ rozumí rovněž rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností vydané ve třetím státě;

[...]

10) ‚oprávněným‘ fyzická osoba, která má nebo uplatňuje nárok na výživné;

[...]"

11 Článek 3 nařízení č. 4/2009 zní takto:

„K rozhodování ve věcech vyživovacích povinností je v členských státech příslušný

a) soud místa, v němž má odpůrce místo obvyklého pobytu, nebo

b) soud místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, nebo

c) soud, který je podle práva místa soudu příslušný pro řízení o osobním stavu, souvisí-li záležitost vztahující se k vyživovacím povinnostem s tímto řízením, ledaže je tato příslušnost odvozena výlučně ze státní příslušnosti jedné ze stran, nebo

d) soud, který je podle práva místa soudu příslušný pro řízení o rodičovské zodpovědnosti, souvisí-li záležitost vztahující se k vyživovacím povinnostem s tímto řízením, ledaže je tato příslušnost odvozena výlučně ze státní příslušnosti jedné ze stran.“

12 Článek 15 tohoto nařízení, nadepsaný „Určení rozhodného práva“, stanoví:

„Právo rozhodné pro otázky vyživovacích povinností se v členských státech, které jsou vázány [Haagským protokolem], určuje v souladu s uvedeným protokolem.“

13 Článek 64 tohoto nařízení, nadepsaný „Subjekty veřejné správy jako navrhovatelé“, stanoví:

„1. Pro účely návrhu na uznání a na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí nebo pro účely výkonu rozhodnutí zahrnuje pojem ‚oprávněný‘ subjekt veřejné správy jednající místo osoby, která má nárok na výživné, nebo který má nárok na úhradu plnění poskytnutých namísto výživného.“

2. Právo subjektu veřejné správy jednat namísto osoby, která má nárok na výživné, nebo uplatnit nárok na úhradu dávek poskytnutých oprávněnému namísto výživného, se řídí právem, jímž se řídí tento subjekt.

3. Subjekt veřejné správy může navrhnout uznání, prohlášení vykonatelnosti nebo výkon

a) rozhodnutí vydaného proti povinnému na návrh subjektu veřejné správy, který uplatňuje nárok na úhradu dávek poskytnutých namísto výživného;

b) rozhodnutí vydaného mezi oprávněným a povinným v rozsahu dávek poskytnutých oprávněnému namísto výživného.

4. Subjekt veřejné správy navrhuující uznání, prohlášení vykonatelnosti nebo výkon rozhodnutí předloží na žádost jakýkoli doklad nezbytný k prokázání svého práva podle odstavce 2 a skutečnosti, že dávky byly oprávněnému poskytnuty.“

Německé právo

14 Ustanovení § 1601 Bürgerliches Gesetzbuch (občanský zákoník), nadepsaného „Povinní z výživného“, stanoví:

„Příbuzní v přímé linii jsou vůči sobě vzájemně vázáni vyživovací povinností.“

15 § 94 odst. 1 první věta Sozialgesetzbuch XII (dvanáctá kniha zákona o sociálním zabezpečení, dále jen „SGB XII“), nadepsaný „Převod nároků, [které má oprávněný] vůči osobě, jež má podle občanského práva vyživovací povinnost“, stanoví:

„Pokud má oprávněný podle občanského práva pohledávku výživného za období, kdy mu byly dávky poskytovány, tato pohledávka až do výše vyplacených částek přechází, společně s právem na poskytnutí informací ve věcech vyživovacích povinností, na orgán sociální péče.“

16 Podle § 94 odst. 5 třetí věty SGB XII musí být nároky, které přešly na základě odst. 1 první věty tohoto ustanovení, uplatněny před občanskoprávními soudy.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

17 Matka WV, jež je ubytována v pečovatelském zařízení pro seniory v Kolíně nad Rýnem (Německo), má podle § 1601 občanského zákoníku nárok na výživné jakožto příbuzný v přímé vzestupné linii, které jí je povinen platit WV, jenž má bydliště ve Vídni (Rakousko). Matka WV však od subjektu jednajícího jako navrhovatel pravidelně pobírá dávky sociální péče podle SGB XII. Subjekt jednající jako navrhovatel tvrdí, že na něj v souladu s § 94 odst. 1 první větou SGB XII přešel nárok, který má příjemkyně sociální pomoci vůči WV, pokud jde o dávky výživného, které uvedený subjekt matce WV poskytoval od dubna 2017.

18 Amtsgericht Köln (okresní soud v Kolíně nad Rýnem, Německo), k němuž subjekt jednající jako navrhovatel podal regresní žalobu proti WV ve věci výživného, měl v prvním stupni za to, že německé soudy nejsou k rozhodnutí o této žalobě mezinárodně příslušné. Podle tohoto soudu se příslušnosti založené na čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009 může dovolávat pouze fyzická osoba, která má nárok na výživné.

- 19 Oberlandesgericht Köln (vrchní zemský soud v Kolíně nad Rýnem, Německo) prvostupňový rozsudek zrušil v odvolacím řízení. Tento soud měl za to, že možnost, kterou má oprávněný z výživného na základě čl. 3 písm. a) a b) nařízení č. 4/2009, může rovněž uplatnit subjekt jednající jako navrhovatel jakožto nabyvatel nároků na výživné.
- 20 Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo), k němuž WV podal opravný prostředek „Revision“ proti rozhodnutí Oberlandesgericht Köln (vrchní zemský soud v Kolíně nad Rýnem, Německo) si klade otázku, zda se subjekt veřejné správy, který poskytl sociální pomoc, může podle čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009 dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, pokud tento subjekt na základě zákonné subrogace uplatňuje vůči povinnému z výživného pohledávku založenou na ustanoveních vnitrostátního občanského práva upravujících výživné.
- 21 V tomto ohledu předkládající soud úvodem vysvětluje, že pohledávka, která přešla na subjekt jednající jako navrhovatel, splňuje podmínky pro to, aby představovala vyživovací povinnost ve smyslu nařízení č. 4/2009, a že tento subjekt musí takovou pohledávku uplatnit v občanskoprávním řízení.
- 22 Předkládající soud vzhledem k tomu, že regresní žaloba ve věci výživného podaná subjektem jednajícím jako navrhovatel spadá do působnosti nařízení č. 4/2009, uvádí, že i když se Soudní dvůr, pokud jde o toto nařízení, k otázce uvedené v bodě 20 tohoto rozsudku dosud nevyjádřil, německá právní nauka se, pokud jde o odpověď na ni, dělí na dva tábory. Podle předkládajícího soudu totiž někteří autoři odpovídají na tuto otázku kladně, přičemž argumentují snahou o účinný výkon rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností, a to zejména za účelem zabránění tomu, aby povinnému z výživného, který má bydliště v zahraničí, mohlo svědčit přednostní zacházení pramenící ze zásahu subjektu veřejné správy. Jiní autoři naopak zastávají opačné řešení, k němuž dospěl i Soudní dvůr v rozsudku ze dne 15. ledna 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), týkajícím se výkladu čl. 5 bodu 2 Bruselské úmluvy, které se podle nich uplatní rovněž v kontextu nařízení č. 4/2009, což by vedlo k tomu, že by se subjekt veřejné správy, který se prostřednictvím regresní žaloby domáhá úhrady pohledávky výživného, nemohl vůči povinnému z výživného dovolávat příslušnosti soudů místa, v němž má obvyklý pobyt oprávněný z výživného.
- 23 Předkládající soud je toho názoru, že na rozdíl od vztahu „pravidlo/výjimka“, který platí v rámci Bruselské úmluvy, jsou pravidla pro určení příslušnosti stanovená v článku 3 nařízení č. 4/2009 obecná a alternativní, a tudíž jsou vzájemně rovnocenná. Uvedený soud má navíc za to, že i když čl. 2 odst. 1 bod 10) nařízení č. 4/2009 uvádí, že oprávněným je fyzická osoba, jak ustanovení tohoto nařízení týkající se vymáhání pohledávek výživného, zejména jeho článek 64, tak cíle sledované uvedeným nařízením hovoří ve prospěch řešení, které zajistí účinnost vymáhání pohledávek výživného tím, že subjektu veřejné správy, na který ze zákona přešla práva oprávněného z výživného, přizná možnost dovolávat se uplatnění pravidla pro určení příslušnosti stanoveného v čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009.
- 24 Vzhledem k tomu, že však měl Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) o výkladu, k němuž se přiklání, pochybnosti, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Může se subjekt veřejné správy, který oprávněnému z výživného poskytoval dávky sociální péče podle předpisů veřejného práva, na základě čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009 dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má oprávněný z výživného místo obvyklého pobytu, pokud vůči povinnému z výživného v rámci regresu uplatňuje občanskoprávní pohledávku výživného oprávněného z výživného, která na něj přešla ze zákona v důsledku poskytování dávek sociální péče oprávněnému?“

K předběžné otázce

- 25 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda je subjekt veřejné správy, který se prostřednictvím regresní žaloby domáhá náhrady částek vyplacených namísto výživného oprávněnému z výživného, jehož nároky vůči povinnému z výživného přešly na tento subjekt veřejné správy, oprávněn se dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má uvedený oprávněný místo obvyklého pobytu, stanovené v čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009.
- 26 Úvodem je třeba poukázat na to, že na základě písemností ve spise, který má Soudní dvůr k dispozici, je možné dospět k závěru, že se v rámci takové regresní žaloby podané subjektem veřejné správy, jako je žaloba dotčená ve věci v původním řízení, použijí ustanovení nařízení č. 4/2009.
- 27 Jak totiž poznamenávají německá vláda a Evropská komise, má právo subjektu veřejné správy, který jedná jako navrhovatel, původ ve vyživovacích povinnostech vyplývajících z rodinných vztahů a rodičovství, které má ve věci v původním řízení WV vůči své matce. V důsledku výkonu takového práva se povinnému ukládá splnění vyživovací povinnosti spadající pod čl. 1 odst. 1 nařízení č. 4/2009.
- 28 Je však třeba připomenout, že vzhledem k tomu, že ustanovení upravující pravidla pro určení příslušnosti musí být vykládána autonomně s odkazem zejména na cíle a systém dotyčného nařízení, je třeba článek 3 nařízení č. 4/2009 vykládat s ohledem na jeho znění, cíle a systém, jehož je součástí (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, Sanders a Huber, C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, body 24 a 25).
- 29 Ze znění článku 3 nařízení č. 4/2009, nadepsaného „Obecné ustanovení“, vyplývá, že tento článek stanoví obecná kritéria pro určování příslušnosti pro soudy členských států rozhodující ve věcech vyživovacích povinností. Na rozdíl od relevantních ustanovení Bruselské úmluvy, která Soudní dvůr posuzoval ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 15. ledna 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), uvedený článek 3 neobsahuje obecnou zásadu, jako je příslušnost soudu místa, v němž má bydliště odpůrce, ani odchýlná pravidla, která by musela být vykládána striktně, jako je pravidlo stanovené v čl. 5 bodě 2 této úmluvy, nýbrž několik alternativních kritérií, která jsou vzájemně rovnocenná, jak potvrzuje použití souřadící spojky „nebo“ po každém z nich [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. září 2019, R (Příslušnost, rodičovská odpovědnost a vyživovací povinnost), C-468/18, EU:C:2019:666, bod 29].
- 30 Článek 3 nařízení č. 4/2009 tak oprávněnému z výživného v případě, kdy jedná jako navrhovatel, umožňuje návrh vztahující se k vyživovací povinnosti podat na základě několika kritérií pro určení příslušnosti, zejména podle čl. 3 písm. a) k soudu místa, v němž má odpůrce místo obvyklého pobytu, či podle čl. 3 písm. b) k soudu místa, v němž má místo obvyklého pobytu oprávněný [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. září 2019, R (Příslušnost, rodičovská odpovědnost a vyživovací povinnost), C-468/18, EU:C:2019:666, body 30 a 31].
- 31 Vzhledem k tomu, že znění článku 3 nařízení č. 4/2009 však neupřesňuje, že se na soudy uvedené v písm. a) a b) musí obrátit sám oprávněný z výživného, tento článek s výhradou dodržení cílů a systému tohoto nařízení nezakazuje, aby návrh vztahující se k vyživovací povinnosti mohl subjekt veřejné správy, na nějž ze zákona přešly nároky uvedeného oprávněného z výživného, podat ke kterémukoliv z těchto soudů.
- 32 Jak přitom tvrdí jak předkládající soud, tak všichni zúčastnění v této věci, cíle nařízení č. 4/2009 ani jeho systém nebrání tomu, aby soud místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, byl podle čl. 3 písm. b) tohoto nařízení příslušný k rozhodnutí o návrhu vztahujícím se k vyživovací povinnosti podaném takovým subjektem veřejné správy.

- 33 Připustit příslušnost soudu uvedeného v čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009 k rozhodnutí o takovém návrhu je totiž zaprvé v souladu s cíli sledovanými tímto nařízením, mezi něž patří, jak měl Soudní dvůr již příležitost zdůraznit, jak blízkost příslušného soudu a oprávněného z výživného, tak cíl, připomenutý v bodě 45 odůvodnění uvedeného nařízení, co možná nejvíc usnadnit vymáhání mezinárodních pohledávek výživného [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 18. prosince 2014, Sanders a Huber, C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, body 26, 28, 40 a 41, jakož i ze dne 4. června 2020, FX (Návrh na zastavení výkonu rozhodnutí o pohledávce výživného), C-41/19, EU:C:2020:425, body 40 a 41].
- 34 Přiznání možnosti subjektu veřejné správy, na nějž přešla práva oprávněného z výživného, obrátit se na soud místa, v němž má tento oprávněný místo obvyklého pobytu, je konkrétně způsobilé zajistit účinnost vymáhání mezinárodních pohledávek výživného, což je cíl, který by byl naproti tomu narušen, kdyby takovému subjektu veřejné správy bylo upřeno právo dovolávat se alternativních kritérií soudní příslušnosti, která jsou ve prospěch navrhovatele ve věcech vyživovacích povinností stanovena v čl. 3 písm. a) a b) nařízení č. 4/2009 a která se uplatní jak v rámci Evropské unie, tak případně v situaci, kdy má odpůrce bydliště na území třetího státu.
- 35 V tomto ohledu je zejména třeba uvést, stejně jako to učinil generální advokát v bodech 38 a 40 svého stanoviska, že vzhledem k tomu, že čl. 3 písm. a) nařízení č. 4/2009 nepodřizuje použitelnost svých pravidel pro určení mezinárodní soudní příslušnosti požadavku bydliště odpůrce v některém členském státě, odepření možnosti subjektu veřejné správy, který je právním nástupcem oprávněného, obrátit se na soud místa, v němž má tento oprávněný místo obvyklého pobytu, by v případě, kdy má povinný z výživného bydliště ve třetím státě, s největší pravděpodobností znamenalo, že by se tento subjekt veřejné správy musel svého nároku domáhat mimo Unii. Tato situace, jakož i právní a praktické obtíže, které by z ní vyplývaly, jako jsou ty, na které poukázal generální advokát v bodě 42 svého stanoviska, by mohly ohrozit účinné vymáhání pohledávek výživného.
- 36 Připustit, že se subjekt veřejné správy, na nějž přešla práva oprávněného z výživného, může platně obrátit na soud určený v čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009, navíc nijak nenarušuje cíl řádného výkonu spravedlnosti, který je tímto nařízením rovněž sledován.
- 37 V tomto ohledu, jak již Soudní dvůr rozhodl, musí být tento cíl chápán nejen ve smyslu co možná nejlepší organizace soudnictví, ale také s ohledem na zájem účastníků řízení, ať už se jedná o navrhovatele, nebo odpůrce, aby zejména měli usnadněný přístup ke spravedlnosti a aby byla pravidla pro určení příslušnosti předvídatelná [viz rozsudky ze dne 18. prosince 2014, Sanders a Huber, C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, bod 29, jakož i ze dne 4. června 2020, FX (Návrh na zastavení výkonu rozhodnutí o pohledávce výživného), C-41/19, EU:C:2020:425, bod 40].
- 38 Převod práv oprávněného z výživného na takový subjekt veřejné správy přitom nemá dopad na zájmy povinného z výživného ani na předvídatelnost použitelných pravidel pro určení příslušnosti, jelikož povinný z výživného musí v každém případě počítat s tím, že bude žalován buď u soudu místa, v němž má místo obvyklého pobytu, nebo u soudu místa, v němž má místo obvyklého pobytu oprávněný.
- 39 Zadruhé skutečnost, že je subjekt veřejné správy, na nějž ze zákona přešla práva oprávněného z výživného, oprávněn se obrátit na soud místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, je rovněž v souladu se systémem nařízení č. 4/2009 a s jeho systematikou, jak se odráží zejména v bodě 14 jeho odůvodnění.
- 40 V tomto ohledu je třeba připomenout, že článek 64 nařízení č. 4/2009 počítá právě s účastí subjektu veřejné správy jakožto navrhovatele, který jedná namísto osoby, která má nárok na výživné, nebo který má nárok na náhradu plnění poskytnutých namísto výživného. Podle čl. 64 odst. 1 nařízení č. 4/2009 se tedy takový subjekt pro účely návrhu na uznání a na prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí nebo pro účely výkonu rozhodnutí zahrnuje do definice pojmu „oprávněný“, což je pojem, který podle čl. 2

odst. 1 bodu 10 uvedeného nařízení v zásadě označuje výhradně fyzickou osobu, která má nebo uplatňuje nárok na výživné. Dále je především třeba konstatovat, že čl. 64 odst. 3 písm. a) téhož nařízení upřesňuje, že tento subjekt veřejné správy může navrhnout uznání, prohlášení vykonatelnosti nebo výkon rozhodnutí vydaného proti povinnému na návrh subjektu veřejné správy, který uplatňuje nárok na úhradu dávek poskytnutých namísto výživného.

- 41 Uvedené ustanovení znamená, že takovému subjektu veřejné správy byla dříve poskytnuta možnost obrátit se na soud určený v souladu s čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009, aby tak tento soud mohl přijmout rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností ve smyslu čl. 2 odst. 1 bodu 1 uvedeného nařízení.
- 42 Ze všech výše uvedených ustanovení vyplývá, že ačkoliv se subjekt veřejné správy, na nějž ze zákona přešla práva oprávněného z výživného, nemůže za účelem určení existence vyživovací povinnosti sám dovolávat postavení „oprávněného“, musí mít možnost se podle čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009 za tímto účelem obrátit na příslušný soud místa, v němž má oprávněný z výživného místo obvyklého pobytu. Jakmile tento soud vydá rozhodnutí ve státě původu, má takový subjekt veřejné správy právo na to, aby mu bylo podle ustanovení článku 64 uvedeného nařízení přiznáno postavení věřitele pro účely případného návrhu na uznání, prohlášení vykonatelnosti nebo výkonu tohoto rozhodnutí v dožádaném státě.
- 43 Připustit, že se subjekt veřejné správy, na nějž ze zákona přešla práva oprávněného z výživného, má možnost dovolávat příslušnosti soudu uvedeného v čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009, je konečně rovněž v souladu s Haagským protokolem, na který článek 15 tohoto nařízení odkazuje, pokud jde o určení rozhodného práva pro otázky vyživovacích povinností. Vzhledem k tomu, že čl. 3 odst. 1 tohoto protokolu jednak stanoví, že se vyživovací povinnosti v zásadě řídí právem státu, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, a dále že článek 10 uvedeného protokolu, převzatý v čl. 64 odst. 2 uvedeného nařízení, stanoví, že se právo, které má subjekt veřejné správy na náhradu dávek, které oprávněnému poskytl namísto výživného, řídí právním řádem, jemuž daný subjekt podléhá, umožňuje taková možnost ve valné většině případů, konkrétně v případech, kdy se sídlo subjektu veřejné správy a místo obvyklého pobytu oprávněného nacházejí v tomtéž členském státě, paralelismus mezi pravidly pro určení soudní příslušnosti a pravidly upravujícími použitelné hmotné právo, který je vhodný pro řešení sporů ve věcech vyživovacích povinností.
- 44 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že subjekt veřejné správy, který se prostřednictvím regresní žaloby domáhá náhrady částek vyplacených namísto výživného oprávněnému z výživného, jehož nároky vůči povinnému z výživného přešly na tento subjekt veřejné správy, je oprávněn se dovolávat příslušnosti soudu místa, v němž má uvedený oprávněný místo obvyklého pobytu, stanovené v čl. 3 písm. b) nařízení č. 4/2009.

K nákladům řízení

- 45 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Subjekt veřejné správy, který se prostřednictvím regresní žaloby domáhá náhrady částek vyplacených namísto výživného oprávněnému z výživného, jehož nároky vůči povinnému z výživného přešly na tento subjekt veřejné správy, je oprávněn se dovolávat příslušnosti soudu

místa, v němž má uvedený oprávněný místo obvyklého pobytu, stanovené v čl. 3 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

Podpisy.